

baf- BLADET

Organ för Bebyggelseantikvariers förening

Årgång 3 Nummer 5

ANTIKVARISKA ANSTRÄNGNINGAR

SMÅKYLIG, HÖGKLAR tisdagsmorgon.

Det blir varmt idag tänker jag klättrandes upp för den högresta aluminiumstegen. Mina försiktiga steg över det enkupiga takteglet förklaras endast delvis av att frosten dragit sitt förrädiska, för människans ockulära sinne omärkliga, hinna över materialet. Min varsamma förflyttning verkställs nämligen huvudsakligen med hänsyn till fastighetens ägare: 86-åriga **Arvid "Aje" Sandqvist**, som med odelad tydlighet deklarerat att han varje dag sover till 11.30 och ogärna önskar bli väckt innan dess.

- *Har det bränt nå't vidare?* Ajes överraskande, mer än måttligt högljudda, fråga bjuder mig en akrobatisk bensträckshalkning samtidigt som det slår mig att hans principer verkar aningen ombytliga. Den så plötsligt morgonpigge mannens undran gäller huruvida mur- och putsbruket på, den

för reparation omhändertagna, skorstenen reagerat.

Jag befinner mig på ett tak tillhörande en av Alingsås vackraste byggnader: Sandqvistska gården, uppförd under 1830-talet med tillbyggd vinkel ett 40-tal år senare. Väl uppe på den runt skorstenen uppresta ställningen känner jag med handen mot bruket, som trots klimatets kallsinnighet utstrålar värme. Jag reflekterar över den märkliga processens pålitliga resultat och vinkningshälsar på plåtslagaren som just tagit sig upp på grannfastighetens tak för dagens bestyr.

Ett stenkast bort svänger stadskyrkans klockspel igång. Klockan är 07.00, en dag egentligen vilken som helst men bara idag. Aje får besked:

- *Det ser bra ut. Nu har du skorsten i 150 år till.*

Stefan Karlberg

Bo gratis på Elin Wagners Lilla Björka i Småland

UNIKT TILLFÄLLE för dig som är bebyggelseantikvarie och kanske skriver på ditt examensarbete, avhandling eller annan uppsats, att bo kostnadsfritt i författarinnan **Elin Wagners** hem Lilla Björka. Du har möjligheten att stanna här under en kortare eller längre period. Värmekostnader är något som du får bekosta efter överenskommelse med Stiftelsen. Dessutom förväntas du ha uppsikt över gården och svara på frågor om det kommer besökande.

Lilla Björka är beläget i byn Berg ca 30 km norr om Växjö i Kronobergs län. Bostadshuset är uppfört på 1920-talet efter ritningar av Stockholmsarkitekten **Carl Bergsten** och skrivarstugan ritades av **Simon Gate**. Till gårdsmiljön hör också ett kyrkstall. Lilla Björka är ett byggnadsminne sedan hösten 1996 och ägs och förvaltas av Stiftelsen Elin Wagners Lilla Björka. Under två säsonger, sommaren 1995 och 1996, har stiftelsen arrangerat byggnadsvårdsläger på Lilla Björka.

Vill du ha mer konkret information skall du i första hand vända dig till Stiftelsens ordförande, jämställdhetsexperten **Charlotte Branting** på Länsstyrelsen i Kronobergs län, tel vxl 0470-860 00. **Heidi Vassi** på Länsstyrelsens kulturmiljöenhet i Kronobergs län har också en del information om Lilla Björka, tel 0470-864 84.

ARBETSPOLEN

ORDFÖRANDE I BA-föreningen, **Vicki Wenander**, meddelar från Eksjö att arbetspoolen är i full gång. Poolen har så här långt förmedlat sitt första jobb och fler är att vänta. Adressen till arbetspoolen är:

Vicki Wenander
Färgaregatan 1G
575 32 EKSJÖ
Tel hem: 0381-61 18 01
Tel arb: 0381-361 93
070-633 61 93

Johan Engström

*Om du flyttar, eller ändrar
telefonnummer, glöm ej att
anmäla detta till föreningen.
Adressen är:*

**BA-föreningen
c/o Johan Rittsél
Karlsviksgatan 13
112 41 STOCKHOLM
Tel: 08-650 99 20**

Vårseminarium på DaCapo Bygghantverksskola

TILL VÅRKANTEN planerar BA-föreningen att hålla ett helgseminarium kring *Ekologiskt byggande*, och vilka konsekvenser det har i samband med antikvarisk verksamhet. Seminariet är tänkt att hållas på Dacapo Bygghantverksskola i Mariestad.

Bygghantverksskolan Dacapo driver bland annat en högskoleutbildning om 80 poäng för utbildade byggnadsarbetare där deltagarna, efter genomgången kurs, erhåller en yrkesexamen i bygghantverk inriktat mot ekologiskt byggande, byggnadsvård och återvinning.

Gunnar Almevik, rektor vid Dacapo och BAF-medlem, meddelar att det blir föreläsningar, eventuellt kombinerade med en praktiska övningar, något studiebesök samt diskussion kring valda teman. BA-föreningen återkommer med mer precis information om helgseminariet när det blir aktuellt.

Johan Engström

INSTITUTIONEN MEDDELAR

NYA EXAMENSARBETEN som är på gång att bli, eller just har blivit, ventilerade vid institutionen är följande:

Karin Nordström/ Lusthus i Älvsborgs län.

Helena Lind/ Linnégården - Änggården. Rum som lockar till rörelse.

Stefan Karlberg/ Att lära Byggnadslära.

Eva Löfgren/ Om Överlopp och Brukande - en granskning av bruksvärdesbegreppet i förordningen om bidrag till kulturmiljövård.

Sven Olof Ahlberg/ Transformator-

byggnader i Skaraborgs län.

Anna-Karin Ericson/

Kyrkobyggnaden i tid och otid.

Per Lundgren/ Destruktiva rum.

Henrik Borg/ Kulturvården och miljökonsekvenserna

Hans Johnsson/ Östmark tur och retur - en studie av svenska

bebyggelseformer i Meeker och Wright County Minnesota.

Sara Höglund/ Linoleum - tryckt att gå på.

Johan Engström

BAFs ÅRSMÖTE I HALMSTAD

ÅRSMÖTET SMYGSTARTADE, för vissa av oss, redan på fredagskvällen. Arrangörernas finurliga val av pub gjorde att vi samtidigt som vi njöt av Halmstads nattliv kunde studera återbruk av äldre byggnader. John Bull's pub inrymdes nämligen i en f.d. brandstation.

Lördagen inleddes med samling vid Halmstads järnvägsstation där en buss väntade på oss. Vi prickades av och det hälsades friskt på nya och gamla bekanta. Vi var ett drygt fyrtiotal personer som hade samlats.

Bussfärden gick först till Harplinge väderkvarn, en s.k. holländare uppförd 1895. Kvarnen var i bruk fram till 1967 och hade därefter fått förfalla. Nu renoveras kvarnen inom ramen för Hallandsmodellen. Den rörliga hättan hade lyfts av för att renoveras på marken, kvarnbyggnaden hade justerats för att komma i våg och vingarna ska nytillverkas.

Nästa stopp var Ankerbyn i Haverdal, en byggnadsminnesförklarad (?) semesterby i funkisstil, som ritades på 1950-talet av en arkitekt vid namn Ancker. Ljusa och stilrena längor som likt tallarna längs kusten ser ut att huka för vinden. Små innergårdar som ger de boende skydd och en yta att betrakta som sin egen.

På vägen till lunchen passerade vi revy förbi en känd hallänings mångmiljonvilla. Per (och hans synbart icke roade grannar) kunde nog inte missa att BAF var på utflykt.

Lunchen intogs på Miniland i Halmstad. Bland ett urval av landets mer eller mindre kända byggnadsverk genomfördes en poängpromenad som

behandlade en för alla bebyggelseantikvarier gemensam bekant. Övningen kompletterades av att en valfri miniatyrbyggnad mättes upp, inventerades och skadebesiktigades.

Efter lunchen tog bussen oss till Sköldska huset eller "Gula Villan" som den också kallas av Halmstads-borna. **Christer Gustavsson** gav oss förklaringen till varför man flyttat detta hus tio meter till en kostnad av 8 miljoner kronor!

Den byggnadsminnesförklarade biografen Röda Kvarn var nästa studieobjekt. Denna 1920-talsklassicistiska dröm uppmärksammades av Halmstadskändisen Peter Wahlbeck och har nu rustats upp, och byggts till med fler salonger mot gården.

Nästa punkt på programmet var BA-föreningens årsmöte. Det hölls på Brooktorpsgården som är en byggnadsminnesförklarad handelsgård, uppförd i korsvirkesteknik på 1600-1700-talen. På årsmötet presenterade sig alla närvarande, något som vi som är nya i gänget uppskattade mycket. Vilka frågor som avhandlades kan du läsa på annan plats.

Kvällen ägnades åt middag på Pio's restaurang, där mat och dryck förtärdes. Efter middagen fortsatte vissa till Hylands hörna, andra intog sovposition på kudden.

På söndagen vidgade vi vyerna och begav oss mot andra delar av Halland. Bussen tog oss först till biograf Olympia i Falkenberg, invigd 1912, och även detta en byggnad som räddats till eftervärlden med Hallandsmodellen. Biograflokalen hade en tid

använts som lager och var före restaureringen mycket nedgången. Idag inryms Falkenbergs fotomuseum här.

Andra stoppet var Grimetons radiostation byggd 1922-24. Grimeton är världens enda bevarade (och fungerande) långvågssändare med sex 127 meter höga master i nitad stålkonstruktion. Att få vara med när vår entusiastiska guide körde igång den var en upplevelse utöver det vanliga. De flesta av oss fattade nog inte riktigt alla detaljer i hur det hela fungerade, men kul var det! Grimetons radiostation, som är byggnadsminne, ställer också oss antikvarier inför en intressant bevarandeproblematik. Gissningsvis kommer underhållet av detta "synnerligen märkliga" byggnadsverk att sluka en del resurser.

Lunch förtärdes på Hantverkhuset i Varberg samtidigt som Christer delade ut priser för lördagens övning på Miniland. Alla grupper hade lyckats

vara bäst på något och till sist hade alla fått var sitt exemplar av rapporten "Hallandsmodellen 1993-95".

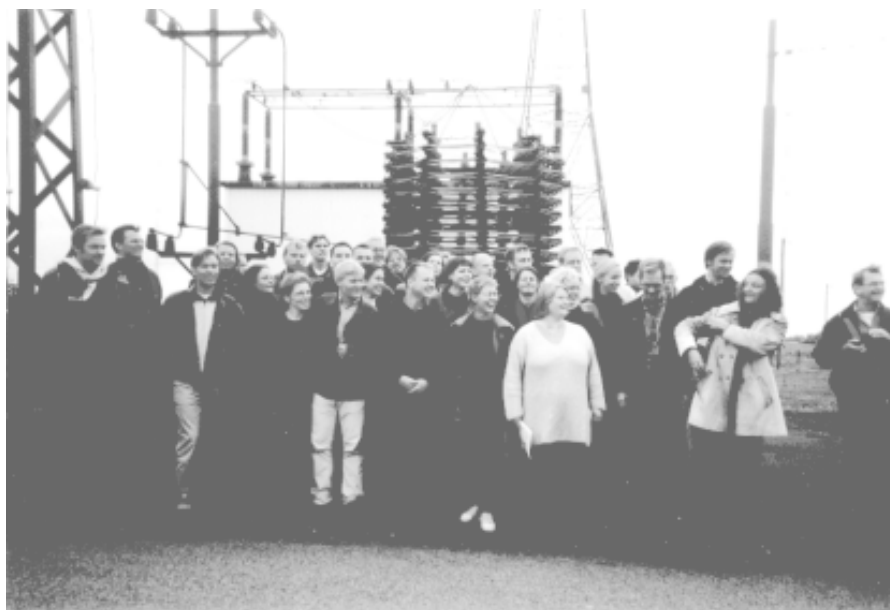
Efter lunch bar det iväg till Varbergs kallbadhus (behöver jag tillägga att även detta räddats genom Hallandsmodellen). För de flesta blev det bara en snabbtitt på detta badhus från seklets början, men vi var ett gäng på tre damer och lika många herrar som hade den stora förmånen att få göra mer än bara titta. Bastu med utsikt ut över havet och sköna bad i det 13 gradiga vattnet var stärkande för både kropp och själ. Vi badade tre gånger och kan inte annat göra än rekommendera alla ett besök!

Tack alla inblandade för ett helt igenom lyckat arrangemang! Som relativt nyblivna BAF-are har vi fått träffa nya och gamla bekanta, se flera exempel på halländsk byggnadskultur och därtill god byggnadsvård samt deltagit i vårt första årsmöte. På återseende!

Helen Kainert och Åsa Larsson

Årsmötet besökte bland annat Grimetons radiostation från 1922.

FOTO: EVY RYDEGÅRD

NÄSTA NUMMER av BAF-bladet är planerat att vara medlemmarna tillhanda i maj 1998. Vi vill därför att material skickas till redaktionen senast 15:e april 1998.

Redaktionen

BEBYGGELSEANTIKVARIERS FÖRENING

Information om föreningen

Föreningens syfte är att verka för diskussion, inspiration och kunskapsspridning inom bebyggelseantikvarisk linjes närliggande verksamhetsfält. BAF verkar genom debatter, studiebesök, föredrag och artikelförfattande med flera kunskapsbefrämjande aktiviteter.

Styrelse

Lars Bergström Vänersborg, Örjan Molander, Johan Rittsél(kassör), Karolina von Mentzer(sekr.), Viki Wenander(ordf.) och Hans Petterson, Mari Ferring, Torbjörn Lindstedt.

Redaktionsadress baf - BLaDeT

c/o Johan Engström
Ljusstöparbacken 11 A, 3tr
117 65 STOCKHOLM
Tel: 08-744 15 12, Fax: 720 66 04

Föreningsadress

c/o Johan Rittsél
Karlsviksgatan 13
112 41 STOCKHOLM
Tel: 08-650 99 20, Fax: 702 94 09

Medlemskap 125:- på Pg 475 61-6